

САЛОҲИДДИНИ САДРИДДИН

**ШОҲИМАРДОН
РАҲГАРДОН ШУД**

Душанбе
«Адиб»
2016

ББК 84 Тоҷик 7-4
С-56

Мухаррир *Ҷӯра Ҳошимӣ*

Мусаввир *Ҷомӣ Камол*

С-56 **Салоҳиддин Садриддин.**
Шоҳимардон раҳгардон шуд.
– Душанбе, «Адиб», 2016, 32 сах.

ISBN 978-99947-64-26-0

© Салоҳиддин Садриддин, 2009
© Нашриёти «Адиб», 2016

БА ЭЪТИБОРИ ХОНАНДА

Хонандаи азиз!

Китобе, ки ба даст гирифтаӣ, гулдастай шеърҳои шоирест, ки пешааш омӯзгорист. Ба шогирдонаш забону адабиёт ва хати ниёгонро меомӯзад. Монанди тамоми омӯзгорони олам меҳонад, ки шогирдонаш хушхону хушхат бошанд, босаводу боадаб бошанд, хушзавқу доно бошанд. Ба он мекӯшад, ки бачагон нағзакак хонанду одамони кордону гапдон шаванд. Кори аз дасташ омадаро мекунад, ки аз дасташон коре биёяд, то барои мардум, барои Модар-Ватан хидмате карда тавонанд.

Маълум, ки агар одам тарбияти нағз надида бошад, дониши нағз надошта бошад, ягон кори нағз ҳам карда наметавонад. Зеро дониши хубу аъло ва одоби аъло заминаи тамоми корҳои хубу аъло, асоси зиндагии пурмазмуну гуворост.

Омӯзгори эҷодкор дар зимни чунин андешаю кирдори нек барои шогирдонаш шеър мегӯяд ва шеърҳои хуб ҳам мегӯяд. Аксари шеърҳои самимӣ, заминӣ ва осонхону хотирмонанд. Ту ки ҳамсолу ҳамсони шогирдони муаллиф ҳастӣ, бовар ҳаст, ки ин шеърҳо туро ҳам хуш меоянд. Хуш ба ҳоли шогирдоне, ки чунин омӯзгор доранд ва хуш ба ҳоли омӯзгоре, ки шогирдонаш хушзавқу доно ва зираку хушёранд!

Бояд гуфт, ки ин омӯзгори эҷодкор – Салоҳиддини Садриддин, ду китоби дигар ҳам до-

рад. Яке китоби илмӣ-оммавист, дар хусуси маънии номи деху шаҳрак ва ободиҳои Ҳисори Шодмон, бо унвони «Номи диёр – таърихи диёр». Дигараш «Бӯсаи борон» аст, ки аз рубоиёту дубайтиҳо иборат буда, барои калонсолон иншо шудааст. Ин китоби сеюмин ва китоби беҳтарини муаллиф аст. Барои он китоби беҳтарин аст, ки аввалан нависандааш барои дуруст кардани ин китоб заҳмати бештаре кашидааст, таҷрибаи бисёрсолаи омӯғорию эҷодиашро ба кор бурдааст. Сониян, эҷодкор асари навинашро аз асарҳои деринаш дарвоқеъ беҳтар меофарад. Ба монанди он ки «Наққош нақши сонӣ беҳтар кашад зи аввал».

Бачаи мактабхон ҳам дарсҳои аввалро нағзакак аз худ кунад, дарсҳои ояндаро осонтар ва беҳтар аз худ мекунад, вагарна, чӣ мешавад, инро худат медонӣ.

Мо дар анҷоми сухан наشري ин китоби хубро барои шоири омӯзгор ва шогирдони бисёраш муборакбод мегӯем. Мулоқот бо китоби нав барои ту ҳам муборак бошад!

Муҳаррир

АБРИ ГУЗАР

Абр омаду абр омад,
Бо ҳайбату зӯр омад!

Бо қаҳру ситез омад,
Бо кибру ғурур омад.

То тораки шаҳри мо
Аз роҳаки дур омад.

Бо колаю бору буд,
Монанди шутур омад.

Хандон шуду гирён шуд,
Ҷар лаҳза ба шӯр омад.

Ҷар донаи боронаш
Ҷамранги булӯр омад.

Бар сабзаи навруста
Пайғоми ҳузур омад.

Дар рӯи гулу лола
Холу хату нур омад.

То абри гузар бигзашт,
Бас шавқу сурур омад!

ТОКБУРҲИ

Паҳнои тоқзор аст,
Авҷу барори қор аст:

Аз нарди бесамар пок
Гардида қисми ҳар тоқ.

Яқсар ҳама хавоза
Ботартиб асту тоза.

Аз навдаҳо чақида
Шодона оби дида.

Озоду шоду масрур
Ҳар шохи тоқи ангур...

Дар боғ базму сурест,
Айёми тоқбурист!

НАВРҶЗИ

Сайр омаду сайр омад,
Наврӯзи бахайр омад,
Дунё ҳама зебо шуд,
Зебо ҳама дунё шуд.

Наврӯз Муборак бод!
Наврӯз Муборак бод!

Равшан бари роғон аст,
Аз лола чароғон аст,
Чак-чак-чаки борон аст,
Оҳанги баҳорон аст.

Наврӯз Муборак бод!
Наврӯз Муборак бод!

Хуш гулхани наврӯзӣ
Дар пушта биафрӯзӣ,
Хуррамдилу хуррамҷон
Гӯӣ ба ҳама ёрон:

– Наврӯз Муборак бод!
– Наврӯз Муборак бод!

МАНЗАРА

Кӯҳу дара –
Хушманзара,
Хуррам чарад
Охубара.

Ояд фуруд,
Хонад суруд
Ҷар мурғаке
Бо савти руд.

Дар ду канор –
Беду чанор,
Бодому нок,
Себу анор.

Байни ду кӯҳ –
Ҳай пуршукӯҳ,
Бахшад ба кас
Шодию рӯҳ.

ДУТОРӢ

Аз Фаррухи дуторӣ
Оё хабар ту дорӣ?

Бошад дутори ӯ чӯр,
Бошад дутори ӯ зӯр.

Ҷуро чӣ сон дутор аст?
Як навдаи чанор аст!

Бегӯшак асту бетор,
Якто дутори бекор!

Форам вале навояш,
Оҳангу нағмаҳояш.

Онро чӣ сон навозад?
Вай бо даҳон навозад!

АСПАК

Як аспи хуб ақоям
Овард аз баројам.

Вай аз гала набошад,
Аспи яла набошад.

Аз кас раме надорад,
Қоҳу ҷаваш нафорад.

Аз зоти беҳтарин аст,
Заррин лаҷому зин аст.

Озода асту тоза,
Аспест аз мағоза.

Бисёр аспи хуб ин,
Афсӯс ин, ки...ҷӯбин.

САВОРА

Як ҳафтаи расо шуд,
Бесабуру беқарорам:
Шодам аз он ки акнун
Ман ҳам дучарха дорам.

Шодон дучархаамро
Ҳай мекунам ман акнун,
Сар то сари чаҳонро
Тай мекунам ман акнун.

Тартибро шикастан
Ҳаргиз маро нафорад,
Бар замми ин дучарха
Зангӯлае надорад.

Ночойгардаконро
Ман худ «Ди-дид!» гӯям.
Ҳар кас агар нафаҳмад,
«Ку, раҳ диҳед!» гӯям.

ДУГОНА

Қаду қомат-баробар,
Рӯю мӯю абрӯ-як.
Ҳар ду-ду қатраи об,
Хандонаку хушрӯяк.

Фарқи онҳо осон не,
Бар хешу ҳамсояҳо.
Ҳар гоҳашон бипурсанд:
– Фотимай ё Захро?

ХАЗОНРЕЗ

Дар боғу роғ ид аст:
Фасли хазон расидаст!

Ангуру ноку хурмо
Пухтагӣ ҳамчу ҳалво.

Барги чанорро бин,
Барги анорро бин:

Ранги дигар гирифтастӣ,
Гӯё, ки дар гирифтаст!

Ниливу сурху зард аст,
Инро кӣ ранг кардаст?

Олам ба рангбезист,
Дӯкони рангрезист.

ИНТИХОБИ КАСБ

Мо пурсидем аз Барот:

– Кӣ мешавӣ ту?

– Харрот!

Пурсидем аз Бахтиёр:

– Кӣ мешавӣ ту?

– Меъмор!

– Ман – челонгар, – гуфто Нор,

– Ман, – гуфт Аҳад, – бинокор!

Гулҷон гуфто ба ханда:

– Ман мешавам пазанда!

Дӯзандай, ё меъмор?

Харротӣ, ё бинокор?

Челонгарӣ, ё духтур? –

Аввал хӯрокатро хӯр.

Пас аз паи корат рав,

Ҳар касбат, ки форад, шав!

ФАРРОШ

Ин боди фаррош
Рӯбандаи хуб,
Валекин рӯбад
Бе ҳеҷ қорӯб.

Ними хазонро
Бар кӯча рӯбад,
Ними дигарро
Бар чӯча рӯбад...

Охир, чӣ
Суду зиён ӯ?
Ҳар сӯ ки тонад,
Рӯбед ҳамон сӯ...

ЗАВРАҚЧАҲОИ ЗАРРИН

Заврақчаҳои заррин!
Заврақчаҳои рангин!

Рӯ-рӯи об оед,
Бо печу тоб оед.

Аз барги сурхи нокед,
Аз барги зарди токед.

Аз баргу туту себед,
Ваҳ, ин қадар базебед!

Маҳсули тирамоҳед,
Манзури ҳар нигоҳед!

АЛЛА

Ба чӯчаҳои хурдак
Гӯяд шабона мурғак:

– Куд-куди куд-куди куд! –
фурсати хобатон шуд!

Якҷоя дон бихӯрдед,
Аз ину он бихӯрдед.

Кардед тоз-тозӣ,
Якҷоя рақсу бозӣ.

«Чӣ-чӣ» дигар нагӯед,
Чизи дигар начӯед.

Акнун ҳама бихобед,
Осоише биёбед.

Як-як паропар оед,
Дар бағалам дароед.

Фурсати хобатон шуд! –
Куд-куди куд-куди куд!...

Куд-куди– мурғакоча –
Алла барои чўча!

ШАМОЛАК

Шамолак тохт бар ҳар сӯ,
Ба боғу роғ дашту кӯ.
Ба рӯи сабзаву ҳулбӯ
Ба гулгашту канори чӯ.

Шамолак хушнафас омад,
Шамолак бо ҳавас омад,
Навозиш кард бо шӯхӣ
Хуш ин кораш ба кас омад...

Шамолак пешпой хӯрд?
Магар афтид, ё афсурд?
Нишаст ӯ, то ки дам гирад?
Ва ё хоби нозаш бурд?

Зи нав хомӯш шуд ҳар сӯ, –
Тамоми боғу дашту кӯ.
Намедонам, кучо рафт ӯ?
– Шамолак! О! Чӣ шуд бо ту?!

БАРЧОШИ НАВБАҲОРОН

Дар пеши пушта борон,
Дар рӯи пушта борон,
Гулҳои навбахорӣ
Хандон зи риштаборон.

Сар-сари ёла борад,
Бар гулу лола форад,
Чун кокул оби борон
Аз дӯши ёна шорад.

Аз файзи оби борон
Рӯида хочу торон,
Аз фарқи сабза резад
Барчоши навбахорон!

ОЗОДА

Гурбаи мо алояк,
Гурбаи мо балояк.

Дастикашро нам кунад,
Гарданашро ҳам кунад!

Покиза рӯ бишӯяд,
– Мияв! Мияв! – Бигӯяд.

Худро ба кас бимолад,
Аз тозагӣ биболад!

ШОҲИМАРДОН РАҲГАРДОН ШУД

Шоҳимардон
Раҳгардон шуд.
Ҳай, шодон шуд.
Ҳай, хандон шуд!

По мемонад
Якто-якто,
Тай-тай, по-по,
Кулча, ҳалво!

Мо ҳамроҳаш
По мемонем,
По ҳамроҳаш
Мо мемонем.

Шоду хуррам
Ҳар як аз мо
Хоҳар, додар,
Оча, додо.

Як хона чун
Шоҳимардон.
Гӯё гашта
Нав раҳгардон:

По мемонад
Якто-якто:
Тай-тай, по-по,
Кулча, ҳалво...

ЧОБУКСАВОР

Аз аспбозӣ,
Аз тоз-тозӣ,

Кай хаста бошам?
Биншаста бошам?

Э, зин чӣ даркор?
Қамчин чӣ даркор?

Як дафъа бар ӯ,
Гӯям агар «Чу!»,

Раҳ медарояд,
Пар мекушояд.

Чобуксаворам,
Тарсе надорам:

Ҳар сӯ равонам,
Ҳар сӯ давонам.

Гӯям агар «так!»,
Меистад аспак.

Бар аспи чӯбин
Ҳамраҳи ман шин:

Вай дуи моро
Бидҳад тамошо

Аз кӯчаи мо
То осмонҳо!..

ҲАСАД

Саҳнаи серуни кӯл –
Авчи суруду усул.

Қур-қури қурбоқаҳо
Рафта расад то само.

Чор тараф – сабзу чул,
Шод ҳама ҳамчу гул,

Лунчу даҳон пур кунад,
Вақ-ваку қур-қур кунад.

Ою бирақсу бихон!
Ё бихур аз ину он!...

Мор чу ин базм дид,
Зор гиристу тапид.

Аз ҳасадаш тоб хӯрд,
Рашк дилашро фишурд:

Вой, чаро мор шуд?!
Пеши ҳама хор шуд?!

Оҳ, ки морона зист!
Ҳайф, ки қурбоқа нест!...

ХАРИ МАН

Як хари ҳангӣ хари ман,
Зӯру заранге хари ман:

Гар кафи чав мехӯрад,
Ҳамчу палав мехӯрад.

Гарчи кавар мехӯрад
Ранги шакар мехӯрад

Марҳила бар марҳилае
Бор кашад бегила.

Коҳ ба говон кашад
Чусту шитобон кашад.

Ҳезуми чакдон кашад,
Бо дилу бо қон кашад.

Йурғақунон меравад
Бе хала ҳам медавад.

Хезаду ҳангас занад,
Гӯш қарангас занад.

Аз ҳама бартар ин хар
Аз ҳама хартар ин хар.

ҚАДОҚЧЇ

Кї омаду кї омад?
Усто-қадокчї омад.

Вай касбу кори худро
Донад ба тарзи аъло!

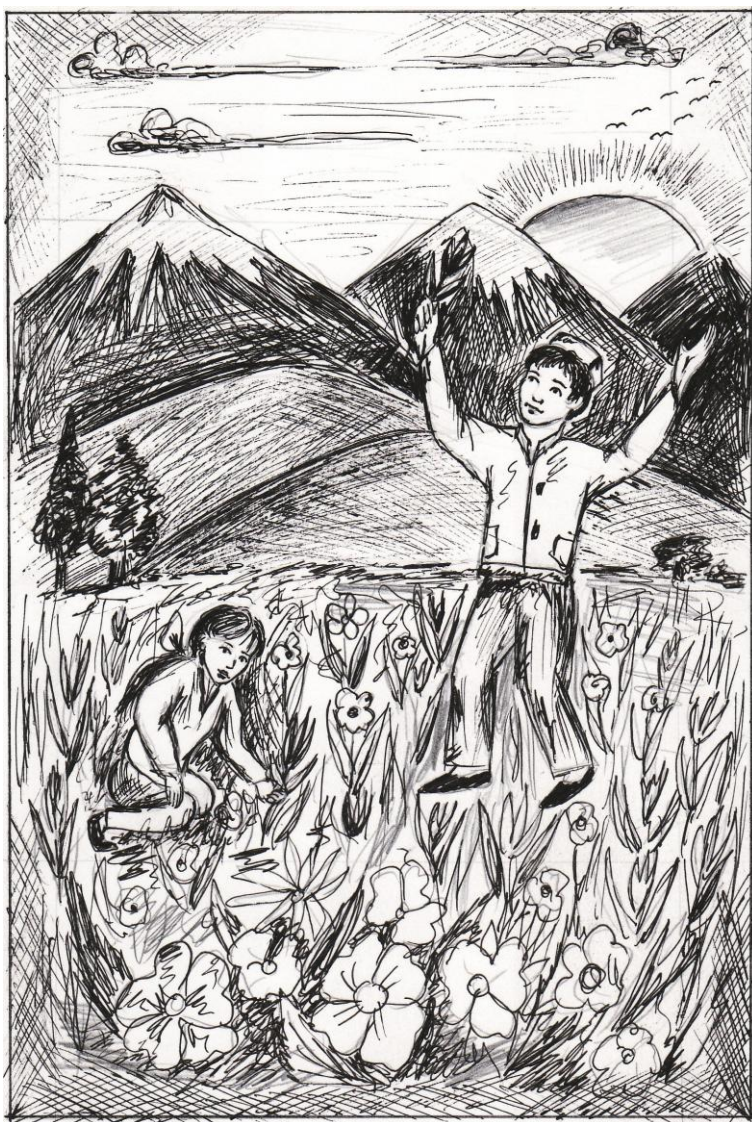
Ваҳ, ин хунар чї хуб аст!
Касби падар чї хуб аст!

Зарфе агар шикаста,
Бечумак асту даста.

Пайванд карда даррав,
Гӯё бисозад аз нав.

Мардум ба ин хунарманд,
Гӯянд шоду хурсанд!

– Чун шод кардї моро!
Шодон дили ту бодо!

ГУЛГАРДОНӢ

Ба кӯху сахро рафтем,
Сайру тамошо рафтем.

Гули лола овардем,
Бари хола овардем.

Гирифта дар рӯ молид,
Дар чашму абрӯ молид.

Ба мо дар ивази он
Ба васфи навбаҳорон.

Тарона гуфту чистон,
Афсона гуфту дастон.

Ҳамаро хомӯш кардем,
Афсонаро гӯш кардем.

Афсонаи «Рӯбах»-ро,
«Кали зираку Шах»-ро.

На кам карда, на зиёд,
Хола ба мо гуфта дод.

– Холаи сӯхбаторо,
Ҳазор раҳмат шуморо!

Пас мо аз он чо рафтем,
Хонаи бобо рафтем.

Гули раъно овардем,
Пеши бобо овардем.

Бобои донои мо,
Достони «Гӯрғули»-ро.

Бо дутори гулдораш,
Бо савти хушгуфтораш,

Аз барои мо бихонд,
Бисёр аъло бихонд.

– Ба шумо раҳмат, бобо! –
Гуфтему хестем аз чо.

Ҳама хурсанду хушнуд,
Рафтем хонаи худ.

САЁҲАТИ САМАРҚАНД

Усто-Иззат омадаст,
Аз саёҳат омадаст.

Медонед, ки аз кучо?
Аз кадом шаҳри дунё?

Аз шаҳри қадимтарин,
Сайқали рӯи замин, –

Аз Самарқанд омадаст,
Шоду хурсанд омадаст.

Аввало рафтааст он
Ба майдони Регистон.

Мадрасаҳои номдор –
Тиллокорию Шердор

Дар ҳамин майдон будааст,
Шӯҳрати даврон будааст.

Аз ҳар хишти мадраса
Хондааст ӯ сад қисса.

То «Шоҳи зинда» рафтааст,
Сад чоро дида рафтааст.

«Бибихонум»-и зебо
ҳайрон кардаст усторо.

Бо шавқи беҳад усто
Дидаст «Гӯри мир»-ро.

Таҳкурсиш сангин будааст,
Хиштҳояш рангин будааст.

Девору дар – мунаққаш,
Бисёр хубу дилкаш.

Гунбази он – дилрабо,
Шавқи дилу дидаҳо!

Дар Самарқанди куҳан
Дидааст ў сад чаман.

«Боғи шамол»-аш базеб,
Ҳар як ниҳолаш –базеб.

«Боғи майдон» - хушҳаво,
«Боғи баланд»-аш аъло.

Самарқанди нозанин –
Сайқали рӯи замин.

Шаҳри қадими тоҷик,
Фаҳри азими тоҷик,

Ҷои тамошо будаст,
Шӯҳрати дунё будаст.

Аз чомадонаш усто
Додамон нони савфо.

Аз хурсандӣ болидем,
Дар дидаҳо молидем.

Сони ба хона рафтем,
Хондатарона рафтем.

Бо хаёли саёҳат
Рафтем хоби роҳат.

ХОМУШАК СЕРҚОҒ БУД...

(Сафарнома)

Буд набуд, будгор буд,
Замин набуд, шудгор буд.

Чаҳон пур аз зеб буд,
Вақти гули себ буд.

Ҳудхуд шоҳаншоҳ буд,
Тӯтичаи маддоҳ буд.

Пушаквор буд,
Мушаквор буд.

Хомӯшак пурқоғ буд,
Мӯҳр ба лаб зоғ буд.

Маймун ширинкор буд,
Тортанак меъмор буд.

Қурбоқа даллол буд,
Мӯсича ҳаммол буд.

Каргас подабон буд,
Магас паҳлавон буд.

Достак найнавоз буд,
Зоғча хушовоз буд.

Шақшақачӯ? Шум буд!
Ҳамсоия бум буд!

Гамбускак пурноз буд,
Мӯрча дар боз буд.

Як шаби маҳтоб буд,
Кӯза пур аз об буд.

Обаки Варзоб буд,
Ин ҳама дар хоб буд.

МУНДАРИЧА

Абри гузар	5
Токбуррӣ	6
Наврӯзӣ	6
Манзара	7
Дуторӣ	8
Аспак	10
Савора	10
Дугона	11
Хазонрез	12
Интихоби касб	14
Фаррош	15
Заврақчаҳои заррин	15
Алла	16
Шамолак	17
Барчоши навбаҳорон	18
Озода	18
Шоҳмардон раҳгардон шуд	19
Чобуксавор	20
Ҳасад	21
Хари ман	22
Қадоқчӣ	23
Гулгардонӣ	25
Саёҳати Самарқанд	26
Хомӯшак серчоғ буд	29

Салоҳиддини Садриддин

ШОҲИМАРДОН РАҲГАРДОН ШУД

Муҳаррири ороиш *Р. Шералӣ*
Муҳаррири саҳифабандӣ *М. Саидова*
Ҳуруфчини компютерӣ *Р. Атоева*
Мусахҳах *З. Неъматова*

Ба матбаа 26.01.16 тахвил гардид.
Чопаш 01.02.16 ба имзо расид.
Андозаи 84x108 1/16. Ҷузъи чопӣ 1.0.
Адади нашр 2000 нусха.

Муассисаи нашрияи «Адиб»-и
Вазорати фарҳанги Ҷумҳурии Тоҷикистон
734018, ш. Душанбе, кӯчаи Неъмат Қаробоев, 17а.

Дар ҶДММ «Илм» чоп шудааст.